Olympiakomitean jäsenjärjestöille

Olympiakomitean vastuullisuusraportti

***VIITE**: Olympiakomitean ylimääräisessä yhdistyksen kokouksessa 31.5.2022 sovittu raportointi Olympiakomitean jäsenjärjestöille*

1. Vastuullisuusohjelma

Olympiakomitea noudattaa urheiluyhteisön vastuullisuusohjelmaa. Ohjelman pääaihealueet ovat hyvä hallinto, turvallinen toimintaympäristö, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo, ympäristö ja ilmasto sekä antidoping. Vastuullisuusohjelma sitoo kaikkia Olympiakomitean työntekijöitä ja luottamushenkilöitä. Vastuullisuusohjelma on hyväksytty hallituksessa, ja sen toteuttamista käsitellään säännöllisesti hallituksessa. Olympiakomitea on myös kirjannut vastuullisuuden yhdeksi keskeiseksi periaatteeksi hallituksen laatimassa ja yhdistyksen kokouksen hyväksymässä strategiassa.

Olympiakomitea on aloittanut vastuullisuusohjelman kehittämistyön, jonka tuloksena rakentuu Olympiakomitean vastuullisuusohjelma 2.0. Kehittämistyötä käsiteltiin urheiluyhteisön vastuullisuusklinikalla 28.10.2022.

2. Johtamisjärjestelmä

Olympiakomitea modernisoi johtamistaan ja sisällyttää Olympiakomitean arvot – yhdessä, ilolla, kunnioittavasti, vastuullisesti ja erinomaisesti – paremmin osaksi johtamista. Siirrymme hierarkkisesta johtamismallista verkostomaisen johtamisen malliin. Olemme madaltaneet johtamisportaita. Vahvistamme hallinnon tukea päätöksenteolla, jaamme yhteistä tilannekuvaa ja lisäämme avoimuutta läpi koko organisaation. Johtamisjärjestelmä ja johtoryhmätyö on uudistettu vastaamaan toimintaympäristön odotuksia. Hallituksen ja johtoryhmän välinen yhteistyö on tehty tiiviimmäksi ja läpinäkyvämmäksi. Esihenkilöiden ja työnantajaedustajien roolit ja vastuut tullaan kirkastamaan.

3. BDO:n raportin suositusten täytäntöönpano

BDO Oy laati Suomen Olympiakomitealle selvityksen Mika Lehtimäen tapauskokonaisuudesta ja antoi sen perusteella suosituksia toimenpiteiksi (31.5.2022). Alla on kuvattu BDO Oy:n antamat suositukset ja suositusten toteutumisen tilanne.

Suositus: Suosittelemme varmistamaan, että päätöksentekovaltuudet ovat mahdollisten esiin tulevien epäasiallisen kohtelun tapausten osalta riittävän selkeästi määritelty. Epäasialliseen kohteluun liittyvässä

tiedottamisessa tulee ottaa huomioon lainsäädännöstä johtuva yksityisyydensuoja, minkä vuoksi myös sisäinen tiedottaminen on yleensä niukkaa. Lähtökohtaisesti järjestön hallituksella tulee kuitenkin olla kaikki päätöksentekoon vaikuttava tieto käytettävissään. Sekä hallituksen jäseniä että johtoryhmän jäseniä sitoo vaitiolovelvollisuus.
Toteuma: Säännöissä ja hallintosäännössä määritellään työnjako ja päätöksentekovaltuudet. Jatkossakin kiinnitetään erityistä huomiota yksityisyydensuojaan ja epäasiallisen käytöksen tilanteissa tietoa tapauksesta pidetään mahdollisimman pienen piirin tiedossa. Sisäistä ohjeistusta tapausten käsittelyyn ja tiedottamiseen on tarkennettu ja on perustettu sisäinen häirintäyhdyshenkilöiden ryhmä.

Suositus: Olympiakomitean ohjeet mahdollistavat työtehtävään valinnan ilman avointa hakua, jos suoralle valinnalle on asianmukaiset perustelut. Ohjeisiin voi olla tarkoituksenmukaista lisätä maininta, että suorahaun perusteet dokumentoidaan kirjallisesti esimerkiksi valintapäätökseen. Suosittelemme että Yhteinen tapa toimia -käsikirja hyväksytään Olympiakomitean hallituksessa.
Toteuma: Olympiakomiteassa on vaihdettu rekrytointijärjestelmä ja se on otettu käyttöön lokakuussa. Uuden järjestelmän myötä rekrytointiprosessia varten tehdään uudet ohjeistukset ja samalla lisätään maininta suorarekrytoinnin perusteiden kirjaamisesta. Suorahaulla tehtävän rekrytoinnin perusteiden dokumentoimiskäytäntö on otettu käyttöön syksyllä 2022. Yhteinen tapa toimia -käsikirja on jatkuvasti päivittyvä asiakirja, joka on alisteinen Olympiakomitean toimintaa ohjaaville asiakirjoille, mm. strategia, säännöt, hallintosääntö, vastuullisuusohjelma, jotka hyväksytään vuosikokouksessa tai hallituksessa. Käsikirjassa on Olympiakomitean toimintaa ohjaavien tekstien lisäksi kerrottu hyvinkin käytännönläheisiä ohjeistuksia, mm. kokoustilojen varaus tai Sporttitalon käytänteiden ohjeistuksia. Käsikirjaan kirjattavia asioita käsitellään tarvittaessa johtoryhmässä, joka on velvollinen varmistamaan, etteivät sovitut linjaukset ole ristiriidassa Olympiakomitean toimintaa ohjaavien asiakirjojen kanssa. Edellä mainituista syistä ei ole tarkoituksenmukaista, että Yhteinen tapa toimia -käsikirja hyväksytettäisiin hallituksella.

Suositus: Hallituksen vastuun kannalta on olennaista, että päätöksenteko dokumentoidaan asianmukaisesti. Näkemyksemme mukaan Olympiakomitean hallitus ei ole toiminut yleisen huolellisuusvelvollisuuden mukaisesti, kun se ei ole kirjannut kokouspöytäkirjaan 31.1.2022 huippu-urheiluyksikön johtajan jatkokaudesta tehtyä päätöstä ja keskeisiä päätöksen perusteluita. Huippu-urheiluyksikön johtajan valinnassa jatkokaudelle ei ole näkemyksemme mukaan noudatettu avoimuuden, näkyvyyden ja jatkuvan vuoropuhelun periaatteita. Vastuullisuuskompassin mukaan hallituksen päätösesitykset tulisi valmistella hyvissä ajoin ja taustatiedot kuvattava kattavasti. Hallituksella ei ole ollut tiedossa kaikkea päätöksentekoon tarvittavia tietoja.
Toteuma: Kaikki päätökset kirjataan hallituksen pöytäkirjaan ja päätökset julkaistaan. Päätösten perustelut julkaistaan, ellei niissä ole salassa pidettäviä tai yksityisyydensuojaan liittyviä asioita. Hallitusten kokousten valmistelua on tehostettu sitouttamalla yhä useampi asiantuntija valmistelutyöhön. Lisäksi asiantuntijat osallistuvat tiiviimmin hallituksen kokouksiin.

Suositus: Yhteinen tapa toimia –käsikirjan viestintäohjeet eivät nykyisellään koske Olympiakomitean hallitusta. Suosittelemme, että hallitus päättää omasta viestintätavastaan ja päätetyt toimintatavat dokumentoidaan hallituksen päätöksenä. Olympiakomitean viestintäohjeen mukaan viestintä on toimitusjohtajan tai hänen valtuuttaman henkilön tehtävä. Jatkossa on suositeltavaa sopia selkeästi ja tarvittaessa tapauskohtaisesti, kuka antaa Olympiakomitean puolesta julkisuuteen lausuntoja ja tiedotteita.
Toteuma: Hallituksen viestintäohjeisto on päivitetty ja hallituksen viestintää koskevat päätökset on linjattu hallituksen kokouksessa 19.9.2022. Hallituksen viestintä on osa Olympiakomitean kokonaisviestintää ja sitä johtavat puheenjohtaja, toimitusjohtaja ja viestintäjohtaja. Viestintäjohtaja on jatkossa läsnä kaikissa hallituksen kokouksissa ja hallituksen päätösasioista tiedottaminen sovitaan kunkin kokouksen yhteydessä. Kaikista hallituksen kokouksista laaditaan hallitustiedote ja kaikki hallituksen pöytäkirjat ovat julkisia. Hallitusta koskevissa kriisiviestintätilanteissa toimitaan Olympiakomitean yleisen kriisiviestintäohjeen mukaisesti.

Suositus: Suosittelemme, että hallitus tekee jatkossa selkeän dokumentoidun päätöksen uusien vakinaisten työsuhteiden perustamisesta hallintosäännön mukaisesti. Olympiakomiteassa noudatettavat palkkausperiaatteet –dokumentin on laatinut toimitusjohtaja ja HR-päällikkö 18.4.2022 Yhteinen tapa toimia –käsikirjan pohjalta, joka on hyväksytty Olympiakomitean johtoryhmässä. Rekrytointiprosessin kuvaus ja ohje suositellaan käsiteltävän ja hyväksyttävän Olympiakomitean johtoryhmässä tai hallituksessa. Käytännössä ohjeen noudattaminen voi johtaa ristiriitaan prosessin alkuvaiheessa, kun hakijoiden sukupuolta ei ohjeen mukaan tulisi huomioida, mutta kuitenkin ensimmäiselle haastattelukierrokselle tulisi valita molempien sukupuolien edustajia. Suosittelemme, että jatkossa varmistetaan, että hakuprosessissa etenevät hakijat täyttävät kaikki hakuilmoituksen kriteerit tai hakukriteereissä tuodaan selvästi esille valinnaiset kriteerit.
Toteuma: Hallituksen sihteeri saa jatkossa tukea hyvän hallinnon osaajilta siihen, että pöytäkirjakirjaukset ovat hyvän hallinnon ja Olympiakomitean sääntöjen mukaiset. Rekrytointiohjeistus tullaan hyväksymään johtoryhmässä, kun se on saatu tehtyä. Uusi rekrytointijärjestelmä tulee vaikuttamaan myös rekrytointiprosessin alkupäähän, jossa BDO on todennut olevan ristiriitaisuutta. Kyseinen ohjeistuksen kohtaa tullaan muokkaamaan. Rekrytointiprosesseissa on jatkossakin mahdollista, että rekrytoidaan hakija, joka ei täytä kaikkia hakuilmoituksessa mainittuja kriteereitä.

Suositus: Olympiakomiteassa noudatettavat palkkausperiaatteet –dokumentin kuvaus on ristiriidassa Olympiakomitean sääntöjen ja hallintosäännön kanssa johtoryhmän henkilöiden rekrytointien osalta. Dokumentin kuvaus tulee päivittää ajan tasalle siten, että se on linjassa Olympiakomitean sääntöjen ja hallintosäännön kanssa. Toimitusjohtajan suorien alaisten rekrytointipäätökset tulee jatkossa tehdä hallituksessa Olympiakomitean ohjeiden mukaisesti. Halutessaan Olympiakomitean hallitus voi delegoida päätösvaltaa esimerkiksi hallituksen puheenjohtajalle. Tällöin Olympiakomitean ohjeissa (esimerkiksi hallintosäännössä) on syytä todeta, että hallitus voi halutessaan delegoida rekrytointeihin liittyvää päätösvaltaa hallituksen puheenjohtajalle. Hallituksen jäsenille ja johdolle on suositeltavaa järjestää koulutusta, jossa käydään läpi keskeiset Olympiakomitean toimintaan ja hallituksen päätöksentekoon ja viestintään liittyvät säännöt ja ohjeet. Koulutus on tarkoituksenmukaista järjestää esimerkiksi hallituksen jäsenten ja johdon henkilöiden vaihtuessa ja sääntöjen ja ohjeiden muutosten yhteydessä.
Toteuma: Toimintasääntöjä ja hallintosääntöä ollaan muuttamassa siten, että hallitus päättää jatkossa vain toimitusjohtajan valinnasta ja vahvistaa muiden esihenkilöalaisten valinnan toimitusjohtajan esityksestä. Hallitus voi halutessaan erillisellä päätöksellä delegoida toimitusjohtajan rekrytointivallan ja toimitusjohtajan esihenkilöalaisten vahvistamisen työvaliokunnalle. Toimintasäännöistä keskustellaan Olympiakomitean syyskokouksessa 2022 ja asiasta tehdään päätös kevätkokouksessa 2023. Hallitukselle järjestettiin 25.10.2022 koulutus sääntöjen ja hallintosäännön merkityksestä hyvän hallinnon näkökulmasta. Koulutuksessa sparrattiin myös uuden hallintosäännön sisältöä. Rekrytointiohjeistusta päivitetään toimitusjohtajan esihenkilöalaisten rekrytoinnin osalta sääntömuutoksen jälkeen.

Suositus: Olympiakomitean hallitus on päätösvaltainen johtoryhmän jäsenten rekrytoinneissa, joten hallituksella tulee olla tarvittavat tiedot päätösten perusteeksi. Olympiakomitean ohjeissa tulee selkeästi todeta hallituksen tehtävät ja tiedonsaanti liittyen rekrytointeihin. Ohjeistettavia asioita ovat esimerkiksi hallituksen jäsenten osallistuminen hakijoiden haastatteluihin valinnassa, haastattelujen toteutuksessa, päätösehdotuksen laadinnassa ja päätöksenteossa. Hallitus voi perustaa esimerkiksi työryhmän, johon nimetään rekrytointiin osallistuvat hallituksen jäsenet.
Toteuma: Sääntöjä ja hallintosääntöä ollaan muuttamassa siten, että hallitus päättää jatkossa vain toimitusjohtajan valinnasta ja vahvistaa muiden esihenkilöalaisten valinnan toimitusjohtajan esityksestä. Rekrytointiohjeistusta päivitetään toimitusjohtajan esihenkilöalaisten rekrytoinnin osalta sääntömuutoksen jälkeen.

Suositus: Hallituksen kokouspöytäkirjan 14.12.2021 dokumentointi on puutteellista johtajien rekrytointiprosessin osalta. Lähtökohtaisesti pelkkä tilannekatsaus johtoryhmän jäsenten rekrytointiprosessista ei ole riittävää, vaan joko hallituksen, hallituksen valtuuttaman työryhmän tai henkilön tulee olla aktiivisesti mukana prosessissa ja tiedottaa hallitusta sovitulla tavalla.
Toteuma: Hallituksen sihteeri saa jatkossa tukea hyvän hallinnon osaajilta siihen, että pöytäkirjakirjaukset ovat hyvän hallinnon ja Olympiakomitean sääntöjen mukaiset.

Lisäksi luvattu ylimääräisessä yhdistyksen kokouksessa 31.5.2022: Hallitus arvioi mahdollisuudet vanhojen pöytäkirjojen julkistamiseen jälkikäteen.
Toteuma: Huhtikuusta 2022 alkaen kokouksista on julkaistu tiedotteet, joissa on kerrottu keskeiset päätökset sekä pöytäkirja päätöksistä. Henkilöön liittyvät tai muuten ei-julkiset asiat on poistettu. Hallitus päättää kokouksessaan 13.12.2022 julkaistaanko myös aikaisemmista tämän hallituksen kokouksista päätöksiä koskevat kohdat pöytäkirjoista. Toimistolla on ryhdytty valmistelemaan asiaa käymällä läpi vanhoja pöytäkirjoja.

Lisäksi luvattu ylimääräisessä yhdistyksen kokouksessa 31.5.2022: Jäsenjärjestöille toimitetaan kirjallinen raportti syyskokouksessa selvityksessä esiin nostettujen kehittämiskohtien toteuttamisen tilanteesta. Kaikki raportin suositukset tullaan toteuttamaan.
Toteuma: Tämä kirjallinen raportti on toimitettu jäsenjärjestöille syyskokouksen kokousmateriaalien ohessa 9.11.2022.

4. Muita vastuullisuustoimenpiteitä

Olympiakomitea on vahvistanut vastuullisuusohjelman toteutumista syksyn 2022 aikana muun muassa alla olevilla erityistoimenpiteillä.

Hallitus on perustanut vastuullisuuden sparrausryhmän, johon kuuluu hallituksesta Hanna Hartikainen, Mika Poutala ja Markku Haapasalmi sekä Olympiakomiteasta Jaana Tulla ja Elina Laine.

Johtoryhmään on nimetty vastuullisuudesta vastaavaksi henkilöksi Jaana Tulla.

Hallitus osallistui omaan vastuullisuusklinikkaan hyvän hallinnon ja epäasiallisen käytöksen ennaltaehkäisystä 25.10.2022. Hallituksen hallintosääntö on päivityksessä, ja se vahvistetaan joulukuussa. Lisäksi siihen tehdään tarvittavat muokkaukset kevätkokouksen jälkeen, jolloin toimintasääntöjen muutos hyväksytään.

Yhteistyössä SUEKin kanssa on toteutettu kysely häirinnästä ja epäasiallisesta käytöksestä Olympiakomiteassa sekä laajemmassa liikunnan ja urheilun verkostossa.

Olympiakomitean Whistleblowing-kanava on lähes valmis, käyttöönotto tapahtuu alkuvuodesta 2023. Sisäinen häirintäyhdyshenkilöiden ryhmä on perustettu ja tarkennettu epäasiallisen käytöksen tapausten käsittelyn ja tiedottamisen prosessimallia. Kisajoukkueiden ohjeistusta muun muassa häirintään puuttumisen osalta on tarkennettu.

Epäasiallisen käytöksen ennaltaehkäisyyn liittyvä koulutus järjestetään henkilöstölle 1.12.2022.

Vuoden alusta tuli voimaan urheiluyhteisön yhteinen eettisten asioiden kurinpitojärjestelmä. Järjestelmään on marraskuun 2022 alkuun mennessä liittynyt 39 jäsenjärjestöä.

Olympiakomitea valmistautuu avoimuusrekisterin käyttöönottoon. Ensimmäisenä vaiheena otetaan vuonna 2023 käyttöön tapaamisrekisteri, johon kirjataan tapaamiset poliittisten päättäjien ja ministeriöiden kanssa.

Yhdenvertaisuudesta ja tasa-arvosta järjestetään yhteensä kolme klinikkaa vuoden 2022 aikana. Transurheiluun ja sukupuolen moninaisuuteen liittyvät kysymykset ovat hallituksen käsittelyssä joulukuun kokouksessa.

Olympiakomiteassa on käynnissä hiilijalanjäljen laskenta. Laskennan jälkeen liitymme kansainväliseen Sports for Climate Action -sitoumukseen.

Olympiakomitea on päivittänyt antidopingohjelman ja lisännyt mukaan kilpailumanipulaation torjuntaohjelman. Ohjelmat hyväksyttiin hallituksessa 20.9.2022.

Toteutamme kaksoisuramallia, joka on suomalaisen urheilun arvovalinta ja erityinen vastuullisuustoimi.

Kansainvälisessä työssä olemme ottaneet aktiivisen vaikuttamisroolin yhdessä Pohjoismaiden kanssa liittyen Venäjän hyökkäyssotaan Ukrainaan. Olemme tehneet yhteispohjoismaisen julkilausuman ja kirjoittaneet kantamme yhdessä Pohjoismaiden, Baltian maiden ja Puolan kanssa ennen Kansallisten olympiakomiteoiden ANOC:n vuosikokousta. Olemme olleet mukana vastuullisuuskeskusteluissa jäsenyyksiemme ja työryhmä- tai valiokuntapaikkojen myötä, kuten Europan olympiakomiteoiden tasa-arvokomitean, kestävän kehityksen ja aktiivisen yhteiskunnan sekä eettisten asioiden -komiteoiden kautta.

5. Raportointi opetus- ja kulttuuriministeriölle

Tämän jäsenjärjestöille suunnatun vastuullisuusraportin lisäksi Olympiakomitea raportoi vastuullisuuden toteutumisesta opetus- ja kulttuuriministeriölle.

Opetus- ja kulttuuriministeriö lähetti 29.4.2022 Olympiakomitealle lisäselvityspyynnön, jossa pyydettiin suunnitelma niistä konkreettisista toimista, joihin järjestön johto ryhtyy sen oman vastuullisuusohjelman toteuttamiseksi, erityisesti koskien:

• Hyvän hallinnon periaatteiden mukaisen toiminnan vakiinnuttamista ja sisäistämistä järjestössä ja erityisesti sen luottamusjohdossa huolehtimalla myös siitä, että hallituksen kaikilla jäsenillä on riittävä perehtyneisyys hyvän hallinnon periaatteita koskeviin asiakirjoihin ja että tarvittaessa hallituksen jäsenillä on mahdollisuus osallistua hyvän hallinnon koulutukseen.

• Mahdollisia muutoksia organisaation hallinnollisissa prosesseissa sekä päätöksenteon avoimuuden ja läpinäkyvyyden lisäämisessä organisaatiossa sekä viestinnässä jäsenjärjestöille.

• Järjestön sääntöjen edellyttämää tapaa sitoutua tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden sekä hyvän hallinnon noudattamiseen järjestön päätöksenteossa.

• Epäasialliseen käyttäytymiseen aktiivista puuttumista ja ennaltaehkäisyä.

Lisäselvityspyyntöön vastattiin 31.5.2022. Olympiakomitea toimittaa raportin suunnitelman toteutumisesta ministeriöön vuoden loppuun mennessä. Raporttia käsitellään hallituksen kokouksessa 13.12.2022.